

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wysłano dn. 16.05.11

nr 2521 podpis

MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

SECRETARIAT
Biuro Prac Senackich
wysłano dn. 17.05.11
nr 4680 podpis

DZSE-2-JW-0401-1/2011

Warszawa, 2011-05-13

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Panie Marszałku

odpowiadając na oświadczenie złożone przez Pana Senatora Rzeczypospolitej Polskiej – Piotra Kaletę (BPS/DSK-043-3630/11) w sprawie projektu zmian w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) w zakresie kształcenia uczniów niepełnosprawnych, uprzejmie informuję.

Celem regulacji przedstawionych w projekcie ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw, jest zapewnienie optymalnych warunków nauczania i wychowania uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, niezależnie od miejsca ich edukacji.

Nowa formuła realizacji podstawy programowej wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego wprowadzana od 1 września 2009 r. ukierunkowana jest na osiągnięcie przez uczniów konkretnych efektów kształcenia i wskazuje na potrzebę indywidualnego podejścia do potrzeb dziecka, zarówno podczas obowiązkowych, jak i dodatkowych zajęć edukacyjnych. Umożliwia to objęcie dziecka jak najwcześniej specjalistycznym wsparciem i dostrzeganie problemów rozwojowych, w szczególności małego dziecka, już od chwili stwierdzenia dysfunkcji, tak aby bez zbędnej zwłoki występujące u dziecka zaburzenia rozwojowe minimalizować bądź eliminować. Naczelną zasadą w każdej szkole powinno być bowiem takie kreowanie sytuacji dydaktycznej, by nie dopuścić do wykluczenia dziecka ze specjalnymi potrzebami z systemu edukacji, do pozbawienia go kontaktu z rówieśnikami i uczestniczenia w życiu społeczności szkolnej. Dziecko ze specjalnymi potrzebami ma prawo do własnego miejsca w społeczności, w której funkcjonuje, a szkoła powinna tworzyć warunki, aby mu to umożliwić. Tworzenie prawidłowych warunków edukacyjnych pozwala bowiem dzieciom na sprostanie wymaganiom określonym w podstawie programowej i sprzyja osiągnięciu sukcesów.

W celu zapewnienia właściwego przebiegu procesu wychowania, kształcenia i opieki każdego dziecka, w szczególności ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, potrzebne jest opracowanie *indywidualnej ścieżki jego rozwoju* – poczynając od wychowania przedszkolnego i przechodząc przez wszystkie etapy kształcenia – zawierającej ofertę edukacyjno-wychowawczą, zróżnicowane formy kształcenia, w tym możliwości spełniania obowiązku szkolnego i obowiązku nauki, zalecenia dydaktyczno-wychowawcze, specjalistyczne zajęcia oraz propozycje wspomagania rodziny w jej wychowawczej i opiekuńczej roli, niezależnie od typu i rodzaju szkoły do której dziecko uczęszcza.

Należy jednocześnie bardzo mocno podkreślić, że nowelizacja *ustawy o systemie oświaty* nie zakłada likwidacji ani marginalizacji żadnego z dotychczasowych rodzajów szkół i ośrodków, w tym dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym. W obecnym stanie prawnym szkołą specjalną jest szkoła, w której wszystkie oddziały są oddziałami specjalnymi, tak jest również w przedmiotowym projekcie (art. 3a ust. 5 projektu brzmi: „Przedszkola i szkoły, w których wszystkie oddziały są specjalne, są przedszkolami specjalnymi i szkołami specjalnymi.”).

Art. 2 projektu ustawy mówi o typach szkół wskazując na: szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne, natomiast rodzaje szkół wymienione są w art. 3 projektu, gdzie literalnie zdefiniowane są szkoły specjalne.

Należy tu wyraźnie rozróżnić, co rozumiemy przez typ szkoły, a co przez rodzaj szkoły. Typy szkół się nie zmieniają. Natomiast rodzaj szkoły jest identyfikowany przez specyfikę jej organizacji i funkcjonowania uwzględniającą uczęszczających do niej uczniów. Jeżeli do szkoły uczęszczają wyłącznie uczniowie z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego, jest to szkoła specjalna.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, wynikającymi z art. 1 ustawy o systemie oświaty, już teraz dzieciom i młodzieży niepełnosprawnym zapewnia się możliwość pobierania nauki we wszystkich typach szkół zgodnie z indywidualnymi potrzebami rozwojowymi, edukacyjnymi i predyspozycjami oraz realizowanie zindywidualizowanego procesu kształcenia, form i programów nauczania, a także zajęć rewalidacyjnych.

Na podstawie obowiązujących przepisów rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie *ramowych statutów publicznego przedszkola i publicznych szkół* (Dz. U. Nr 61, poz. 624, z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 18 stycznia 2005 r. w sprawie *warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach* (Dz. U. Nr 19, poz. 166), w szkołach ogólnodostępnych mogą być organizowane

oddziały specjalne dla uczniów niepełnosprawnych. Taka szkoła jest nazywana szkołą ogólnodostępną z oddziałami specjalnymi, natomiast szkoła złożona wyłącznie z oddziałów specjalnych jest szkołą specjalną. Powyższe wskazuje zatem, że również te przepisy nie uległy zmianie, a jedynie zostały doprecyzowane.

Projektowane zmiany nie mają zatem nic wspólnego z „przymusową integracją”, gdyż o formie kształcenia, w tym kształcenia specjalnego dla swoich dzieci decydują rodzice, wybierając najkorzystniejsze dla edukacji szkolnej dziecka formy, nawet w sytuacji, gdy nie zostały one wskazane w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego. Jeżeli dziecko posiada takie orzeczenie wydane z uwagi na upośledzenie umysłowe lub inny rodzaj niepełnosprawności, rodzice mogą wybrać dla niego szkołę ogólnodostępną, integracyjną lub specjalną. Jeżeli natomiast okaże się, że z powodu swej niepełnosprawności dziecko nie może uczęszczać do szkoły w miejscu zamieszkania, rodzice mogą podjąć decyzję o kształceniu go w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym. Takie regulacje zawiera zarówno obowiązująca ustawa, jak i projekt zmiany ustawy.

Jednocześnie żadnego z rodzajów szkoły czy ośrodka Ministerstwo Edukacji Narodowej nie wskazuje jako najlepszego czy lepszego od innych. Wybór miejsca kształcenia powinien każdorazowo opierać się na wnikliwej analizie potrzeb rozwojowych i edukacyjnych dziecka oraz jego możliwości psychofizycznych. Zalecane formy kształcenia najbardziej korzystne dla dziecka wskazywane są (i nadal będą) przez zespół orzekający poradni psychologiczno-pedagogicznej w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego. Natomiast, tak jak dotychczas, zgodnie z prawem zagwarantowanym im przez ustawodawcę, o formie kształcenia, w tym kształcenia specjalnego dla swoich dzieci, zdecydują rodzice (opiekunowie prawni). Zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej mają oni wyłączne prawo do decydowania o swoim dziecku, o ile prawo to nie zostanie im ograniczone lub nie zostaną go pozbawieni. Rolą zarówno pracowników poradni psychologiczno-pedagogicznej, jak i dyrektorów, nauczycieli i wychowawców jest natomiast służyć im niezbędną pomocą w dokonaniu jak najlepszego wyboru szkoły z punktu widzenia potrzeb dziecka.

Szanowny Panie Marszałku,

projektowane rozwiązania stanowią zatem kontynuację rozpoczętych już działań zmierzających do powstania spójnego modelu kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Według tego modelu nauczyciele obowiązani są dostosowywać działania edukacyjno-terapeutyczne do indywidualnych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych oraz możliwości psychofizycznych każdego ucznia, niezależnie od miejsca jego edukacji.

Potrzebę zmian w obszarze kształcenia tych uczniów uzasadniają zarówno oczekiwania środowiska edukacyjnego, rodziców, organizacji pozarządowych oraz innych instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny, jak i zmieniająca się rzeczywistość społeczno-ekonomiczna i wyzwania współczesnego świata.

Już w 2010 r. Ministerstwo Edukacji Narodowej podjęło działania legislacyjne mające na celu wypracowanie rozstrzygnięć służących podniesieniu efektywności kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

17 listopada 2010 r. Minister Edukacji Narodowej w 6 rozporządzeniach resortowych uregulował szczegółowo problematykę objęcia ucznia niepełnosprawnego kształceniem specjalnym oraz pomocą psychologiczno-pedagogiczną w sposób zindywidualizowany.

Jednakże podczas konsultacji społecznych prowadzonych w trakcie prac legislacyjnych nad tymi rozporządzeniami zgłaszane do Ministerstwa Edukacji Narodowej postulaty wskazywały, że niezbędne jest dokonanie zmian również w ustawie o systemie oświaty. Proponowane zmiany wychodzą naprzeciw rekomendowanym propozycjom.

Z poważaniem

WZ MINISTRA
PODSEKRETAŃ STANU

Zbigniew Włodkowski